

Obce, kultura a mezigenerační dialog II.

Konference k projektu, 16. 12. 2020, 10.00—13.10

Mezigenerační přenos kulturních hodnot ve výsledcích kvantitativního výzkumu

Doc. PhDr. František Baumgartner, CSc.

Katedra andragogiky a personálního řízení

Filozofická fakulta

Univerzita Karlova

MEZIGENERAČNÍ PŘENOS (TRANSFER)

Zaměření výzkumu vycházelo z předpokladu, že zkušenosti jedné generace z interakce se zástupci jiných generací ovlivňují jejich názory, chápání, postoje, emoce a chování ve vztahu k těmto generacím. Jednotlivé generace se ve vzájemné interakci poznávají a předávají si hodnoty, které vyznávají.

MEZIGENERAČNÍ PŘENOS (TRANSFER) PROSTŘEDNICTVÍM MÍSTNÍCH KULTURNÍCH AKTIVIT

V oblasti kultury je možností pro realizaci mezigeneračního transferu setkávání členů různých generací při příležitosti pořádání místních kulturních aktivit (MKA).

Výsledky tohoto procesu lze měřit jako změny v jejich názorech, postojích a chování ve vztahu k jiné generaci, které nastaly po jejich účasti na těchto aktivitách. Předpokládáme, že pokud dojde k takovým změnám, dochází také k mezigeneračnímu transferu.

VÝZKUMNÉ OTÁZKY

1. Jak na místní a regionální úrovni koncipovat komplexní a systematickou podporu kulturní participace seniorů a mezigeneračního transferu a sdílení kulturních hodnot?
2. Jak hodnotit kulturní akce, iniciativy a politiky z hlediska jejich možného dopadu na mezigenerační transfer a sdílení kulturních hodnot?

Výzkum se soustředil na **získání poznatků o společenských příležitostech pro setkávání generací v oblasti místní kultury** s důrazem na participaci seniorů a ostatních generací na provádění, pořádání či zabezpečování místních kulturních akcí.

Byla zvolena smíšená výzkumná strategie zahrnující dvě fáze: **kvantitativní šetření**, jehož smyslem bylo zajištění reprezentativního vzorku populace ČR a **kvalitativní šetření**, které poskytlo potřebnou hloubku a validitu získaných dat.

CÍLE KVANTITATIVNÍ FÁZE VÝZKUMU

1. zjistit, do jaké míry jednotlivé kategorie MKA poskytují platformu (fórum) pro mezigenerační transfer hodnot, tj. jak často a jaká část populace se jich účastní;
2. zjistit, jaký potenciál mezigeneračního transferu mají jednotlivé kategorie MKA, tj. do jaké míry transfer těchto hodnot v jednotlivých kategoriích MKA ve skutečnosti probíhá.

VÝZKUMNÝ SOUBOR

Data byla získána formou dotazníkového šetření na reprezentativním vzorku 3.006 respondentů. Cílovým souborem byli obyvatelé České republiky starší 14 let. Výběr respondentů byl sestaven metodou kvótního výběru, jako kvótní znaky byly použity: pohlaví, věk, vzdělání, kraj a velikost místa bydliště. Sběr dat realizovala agentura MindBridge Consulting.

Bylo vybráno 322 lokalit, ve kterých tazatelé realizovali rozhovory podle kvótního rozpisu rozhovor. Podílelo se 303 tazatelů.

Výsledná data byla očištěna od nekonzistentních odpovědí. Jejich statistické zpracování se uskutečnilo programem IBM SPSS Statistics.

POPIS DOTAZNÍKU/ STRUKTUROVANÉHO ROZHOVORU

Dotazník byl sestaven ze 32 otázek vztahujících se k výzkumnému tématu a 14 otázek sociodemografických.

V tematické části bylo zjišťováno, zda se konají kategorie místních kulturních aktivit v místě bydliště respondentů, zda se jich zúčastňují a dále, jaký potenciál z hlediska mezigeneračního transferu hodnot je těmto akcím respondenty připisován (MKA jako příležitost pro výměnu názorů lidí z různých generací, navázání vztahů, posílení sounáležitosti, porozumění, jako příležitost k vzájemnému učení se generací).

Další otázky byly věnovány faktorům, které mohou mezigenerační transfer hodnot ovlivňovat (pozitivní a negativní mezigenerační jevy, dobrovolnické aktivity, osobnostní charakteristiky).

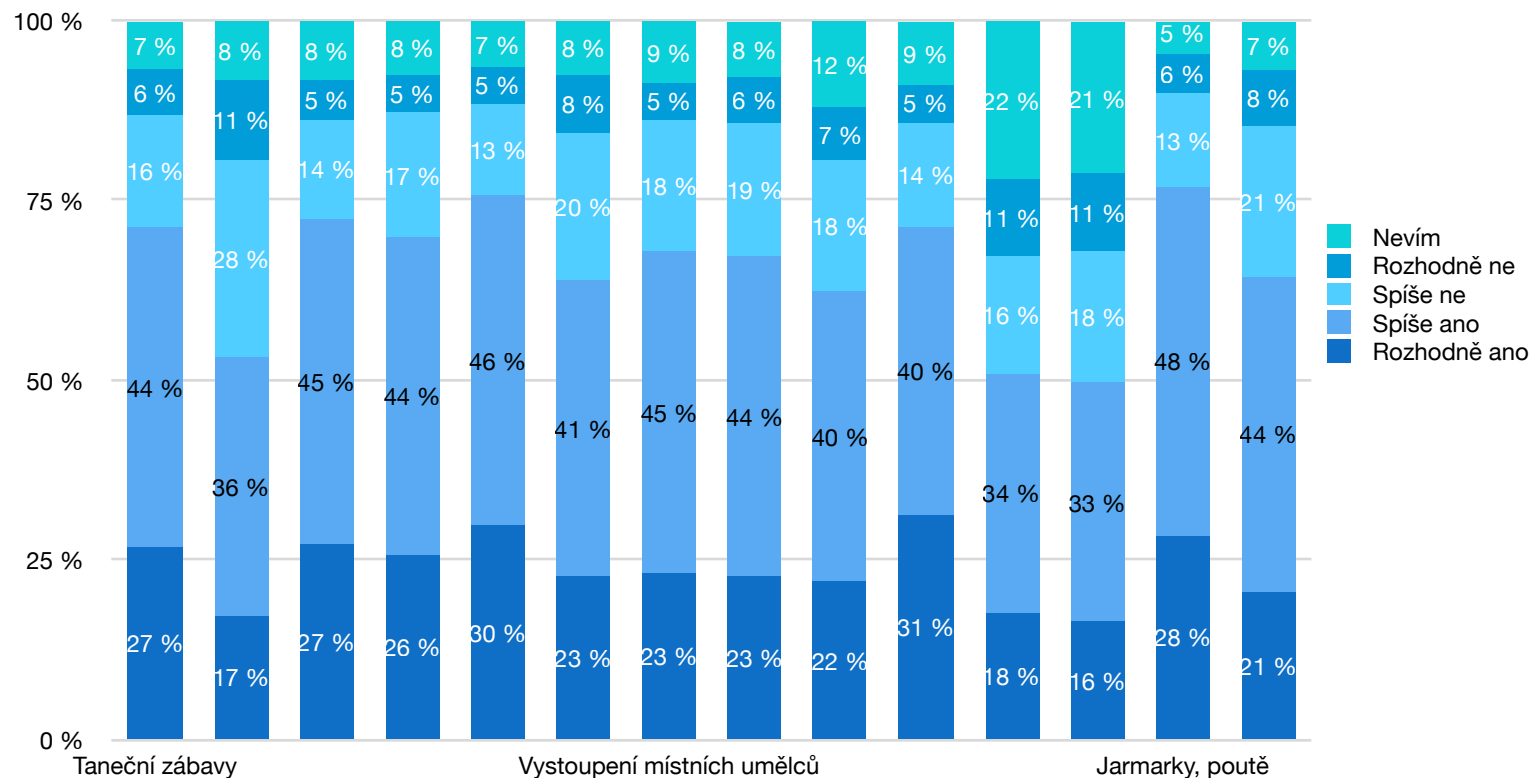

KATEGORIZACE MÍSTNÍCH KULTURNÍCH AKTIVIT

- a) Taneční zábavy, plesy, bály ... (tanec)
- b) Vzpomínkové akce, setkání rodáků, oslavy výročí a významných událostí, historické slavnosti a dobové průvody ... (kořeny kolektivní identity)
- c) Lidové veselice, masopust, majáles, pálení čarodějnic, halloween ... (veselí)
- d) Vystoupení místních umělců, skupin, sborů, souborů (tanečních, divadelních, hudebních...), folklórní slavnosti, festivaly ... (umění)
- e) Osvětové a vzdělávací akce, besedy, přednášky ... (osvěta)
- f) Oslavy církevních svátků, procesí, rituální oslavy (slunovrat apod.) ... (spiritualita)
- g) Jarmarky, poutě, posvícení, hody, dožínky, vinobraní, pivní slavnosti ... (požitky)
- h) Jiné – např. soutěže, výstavy apod.

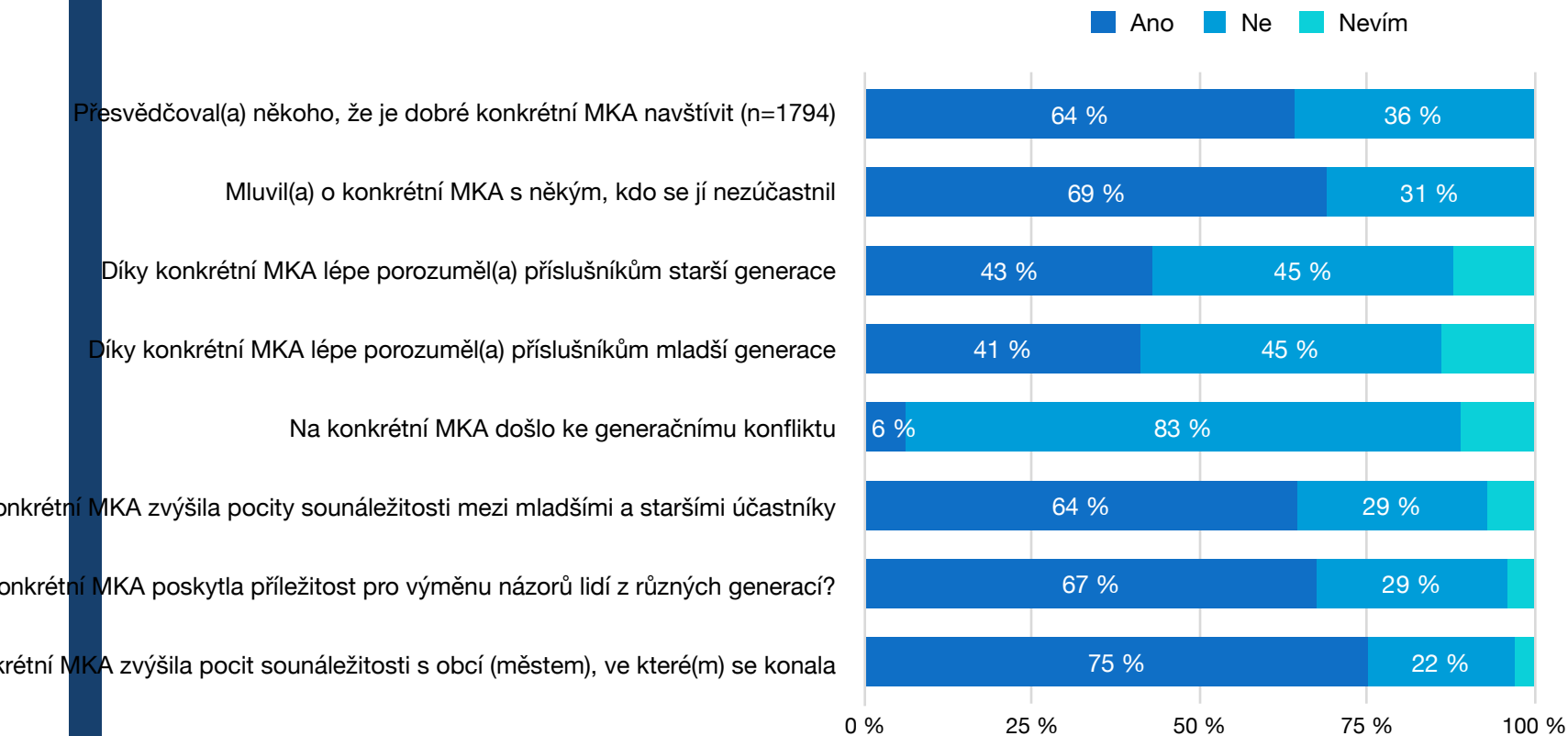

HODNOCENÍ TYPŮ MKA – NAVAZOVÁNÍ VZTAHŮ MEZI GENERACEMI, MEZIGENERAČNÍ UČENÍ (%; N=2584)

SUBJEKTIVNÍ DOPADY KONKRÉTNÍ AKCE NA MEZIGENERAČNÍ VZTAHY (%; N=2584)

VÝSLEDKY

Hodnocení potenciálu mezigeneračního transferu MKA – navázání vztahů

Podle názorů většiny respondentů MKA představují efektivní mezigenerační fórum a mají významný potenciál mezigeneračního transferu hodnot. Vytvářejí prostor pro mezigenerační dialog a přispívají k mezigeneračnímu navazování vztahů, vzájemnému poznávání a porozumění mezi jednotlivými generacemi.

U mladší generace zanechávají silný dojem **Taneční zábavy**, naopak spíše méně vlivné jsou Vzpomínkové akce. **Naopak u starší generace** je zapamatování **Vzpomínkových akcí** a také Osvětových a vzdělávacích akcí častější.

MKA podle názoru respondentů poskytují příležitosti k navázání vztahů. **Positivní hodnocení MKA jako platformy pro navazování mezigeneračních vztahů roste se vzděláním respondentů.** Faktor věku se významně projevil pouze v případě kategorií Vzpomínkové akce a Lidové veselice, a to tak, že nejstarší věková skupina tyto kategorie hodnotí významně pozitivněji než nejmladší věková skupina (15 až 24 let).

VÝSLEDKY

Hodnocení potenciálu mezigeneračního transferu MKA – vzájemné učení

Kladné hodnocení MKA jako příležitostí ke vzájemnému učení stoupá s věkem respondentů – nejčastěji MKA v tomto smyslu kladně hodnotí nejstarší věková skupina, naopak nejméně kladných hodnocení MKA vyjadřovali nejmladší. **Starší generace hodnotí mezigenerační dopad MKA významně častěji pozitivně než mladší.**

Vzdělání sehrálo podobnou roli u třech kategorií MKA: Vzpomínkové akce, Osvětové a vzdělávací akce a Jiné MKA. V těchto případech **vysokoškoláci hodnotili MKA jako příležitost ke vzájemnému učení** významně častěji ve srovnání s respondenty se základním vzděláním.

SHRNUTÍ

Místní kulturní aktivity jsou hodnoceny celkově pozitivně z pohledu rozvoje mezigeneračního dialogu. Ovšem **potenciál jednotlivých místních kulturních aktivit pro rozvoj mezigeneračního přenosu není stejný.**

Je to dáno účastí, která se liší, pokud srovnáváme různě kategorie MKA. **Dalším aspektem je rozdílná míra dopadu,** kterou mají MKA na jejich účastníky. **Hodnocení přínosu kategorií MKA** pro posilování mezigeneračního dialogu je rovněž diferencované. Neplatí, že nejnavštěvovanější akce jsou také hodnoceny jako nejdůležitější pro mezigenerační transfer.

Mladší a starší generace se liší v tom, které MKA nejvíce navštěvují a kterým přikládají největší váhu pro mezigenerační dialog. Proto je třeba podporovat zejména místní kulturní aktivity poskytující největší průnik zájmů obou generací.

Kvantitativní analýza má omezení, kterým redukce informací o aktivitách na samotných akcích. Pro zkoumání konkrétních mechanismů, kterými dochází ke změně postojů a k mezigeneračnímu transferu, se více hodí kvalitativní analýza.